

TAFANERIES

Entrega 120

Les monges del convent de Peu de la Creu preparaven dolços nadalencs per a la comtessa d'Almodóvar. Casques i confitures eren oferides com a estrenes a funcionaris i serfs.

L'oferta nadalenca de les monges del Peu de la Creu

FRANCESC J. HERNÁNDEZ
València

A l'Arxiu Històric de la Noblesa (AHN) de Toledo es conserva un document singular: l'oferta nadalenca de les monges del Peu de la Creu de València a la comtessa d'Almodóvar.

El convent de la Mare de Déu dels Dolors al Peu de la Creu fou fundat en 1597 per Cristóbal Sánchez de Borja, membre de la important família dels ducs de Gandia, que també va obrir altres cenobis a Catalunya (Vila-rodona, Marçà, Santpedor, Empúries, etc.), on morí. Primer fou monjo dominic, però després ingressà en l'Orde dels Servents de Maria (servites). El convent donà nom a un carrer, anomenat antigament de la Bota Grossa i després l'Ample del Peu de la Creu. A la part de darrere hi hagué el carrer del Torn del Peu de la Creu, també anomenat de les Monges Servites, ara dedicat a l'editor Manuel Aguilar. L'església, a la banda del carrer Maldonado, era

li l'oferta de productes per al nadal. En un document signat per «Sor Manuela de la Cruz» hi ha la següent relació de confitures i dolços nadalencs: «Cabello de ángel, Ciruelas, Cascabelicos, Pera, Tomate, Acerolas, Melocotones, Sandia, Naranjas, Lima imperial, Bresquillas, Limoncitos, Melarrasa o almibar a 4 reales, Casca de batata a 4 reales 12 dineros, Casca de poncil a 4 reales, Dulce seco a 4 reales 12 dineros». Com explica el mateix Arxiu, els «cascabelicos» eren unes prunes, xicotetes, de la varietat syriaca, i de les quals es poden fer passes. D'altra banda, la llima imperial sembla que és un híbrid de llima i pomelo. El que la monja diu «melarrasa», de la qual no hi hem trobat més notícies, tal vegada siga un precedent de la «marrarrabia» cubana, que és un dolç que es fa amb moniatos i canella. També tenim la casca tradicional, una elaborada amb moniato (en la carta es dubta entre escriure «batata» o «patata») i una altra amb «poncil», que també s'anomena «poncem», «poncir» o «naronja», i que és un fruit semblant a la llima, de corfa molt grossa i aromàtica, que serveix per a confitar en almívar.

Aquests productes no només eren per al consum de la família dels comtes, sinó també per a regalar com a estrenes nadalencs. També l'Arxiu de la Noblesa conserva un altre document, que se suposa de desembre de 1842, en el qual probablement la comtessa dicta a algun secretari el llistat de les estrenes per a repartir. Podem suposar que el document estava adreçat a allò que s'havien de donar a València, on també tenien casa aquests nobles, i que la comtessa es trobava a una localitat distinta, potser a Ontinyent, on disposava d'un palau (a hores d'ara, el Palau de la Vila, a la plaça de Sant Roc), a Múrcia, on també hi ha un palau dels Almodóvar, o en altra localitat.

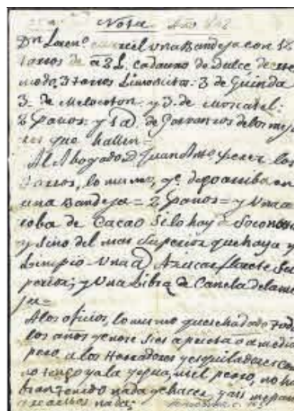
En primer lloc, sorprén la gran generositat amb Lorenzo Muriel Ló-

Aquests productes no només eren per al consum de la família dels comtes, sinó també per a regalar

coneguda perquè s'hi donava culte a Sant Pelegrí.

Oferta de les monges servites

El comtat d'Almodóvar va sorgir d'una fundació testamentària de Francisco Almodóvar, datada el juny de 1583, i assolí la categoria de comtat en temps de Carles IV. El primer comte d'Almodóvar, en 1791, fou Rafael Ortiz de Almodóvar y Pascual de Ibarra. En 1844, la comtessa era Pascuala Valeriola y Ortiz de Almodóvar, casada amb el militar i polític liberal Ildefonso Díez de Rivera y Valeriola. Fou a aquesta dama a la qual s'adreçaren les monges del Peu de la Creu per a fer-

El convent donà nom a un carrer, anomenat antigament de la Bota Grossa.

fou «Contador titular de los Caudales de Propios Rentas y Arvitrios (sic) de la Muy Noble, Magnífica, Fiel y Leal Ciudad de Valencia», val a dir, el responsable dels impostos municipals, al qual els comtes d'Almodóvar regalen «una bandeja con 12 tarros, de a 2 libras cada uno de dulce, de este modo: 3 tarros [de] limoncitos, 3 de guinda, 3 de melocotón y 3 de moscatel; 2 pavos y 1 arroba de garbanzos de los mejores que hallen». Sembla que la família dels comtes volia estar a bones amb els recaptadors d'impostos.

Després, per a un advocat també hi ha estrenes generoses: «Al Abogado Don Juan Antonio Pérez, los tarros, lo mismo que digo arriba, en una bandeja; 2 pavos y una arroba de cacao, si lo hay, de Soconusco, y si no, del más superior que haya, y limpio; una arroba de azúcar florete superior y una libra de canela de la mejor.» El cacao de Soconusco es produïa a l'actual estat de Chiapas (Mèxic) i tenia a veure amb el consum de xocolata per les classes superiors.

També hi ha el detall d'estrenes de menor importància per a serfs i persones ocupades pels comtes: «A Manuel el sangrador, un pavo; a Salvador el aguador, además de la gallina, se le darán 20 reales de vellón; a la tía Miguela de Burjasot, una gallina y un duro; a los que están en el huerto, una gallina; al lacayo, una gallina y una casca grande». A continuació, fins i tot es detalla el que ha de rebre el secretari que pren nota: «Ustedes tres y el ama, una casca grande a cada uno y un duro cada uno, que son: usted, Vicenta, Antonio y el ama. A Vicenta la lavandera, si vive, le darán una casca grande y sino tiene gallinas le darán una y, si tiene suyas, no más la casca; a Mariano el peluquero, otra gallina». També el document preveu una estrena «a los locos, 8 reales», val a dir, un donatiu de diners a la gàbia dels folls de l'Hospital.

El ducat d'Almodóvar perviu, encara que fa uns anys la família del duc fou sacsejada per un crim masclista com pel seu germà. El succeït esdevingué a la mateixa urbanització de luxe on foren assassinats els marquesos d'Urquijo. D'altra banda, el convent del Peu de la Creu a València fou enderrocat el 1941, i fou traslladat a una nova fundació conventual a Mislata, al seu carrer Major, 38.

